

29. september 2017

Trh práce hlavným ťahúňom odvodových príjmov

Prognóza daňových a odvodových príjmov na roky 2016 až 2020 (september 2017)

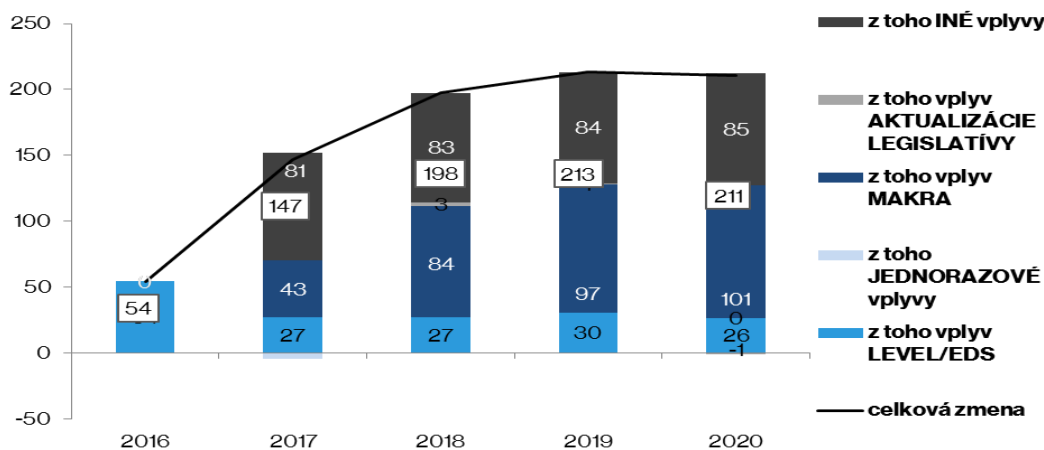
Dušan Paur

Pokračujúci rast trhu práce a rýchlejší rast odvodových príjmov sú hlavnými faktormi aktualizácie daňovej prognózy. V porovnaní s júnovou prognózou v rokoch 2017 až 2020 zvyšujeme odhad daňových a odvodových príjmov postupne o 147 až 211 mil. eur (0,1 až 0,2 % HDP). Oproti rozpočtu na roky 2017 až 2019 však dochádza len ku kozmetickkej korekcii vo výške 8 až 25 mil. eur, kde značný prepád daňových príjmov plne kompenzujú vyššie príjmy z odvodov. Zmenu výnosu za rok 2016 spôsobuje pozitívnejšie vyrovnanie veľkých daňových subjektov u korporátnej dane. Efektívna daňová sadzba na DPH v druhom štvrtroku 2017 medzikvartálne vzrástla a aktuálne dosahuje hodnotu 15,02 %.

Vyššie príjmy z daní na horizonte 2017 až 2020

Na základe dostupných informácií o výbere daní a odvodov a aktuálnej makroekonomickej prognózy oproti júnovej prognóze Výboru **zvyšujeme odhad daňových a odvodových príjmov¹ v rokoch 2017 až 2020 o 147 až 211 mil. eur** (Graf 1). Pozitívna situácia na trhu práce zásadným spôsobom ovplyvňuje aktualizáciu výnosu DPFO a odvodov. Výnos z nepriamych daní² sme rovnako mierne korigovali smerom nahor. Za rok 2016 možno očakávať pozitívnejšie vyrovnanie dane u veľkých subjektov³. Tento výsledok na horizonte prognózy by mal korigovať pozorovaný prepád ziskovosti v aktuálnom roku.

Graf 1: Zmena prognózy daňovo-odvodových príjmov oproti júnu 2017 (v mil. eur)

zdroj: IFP, UloziskoIFP

Trh práce zostáva hlavným ťahúňom príjmov

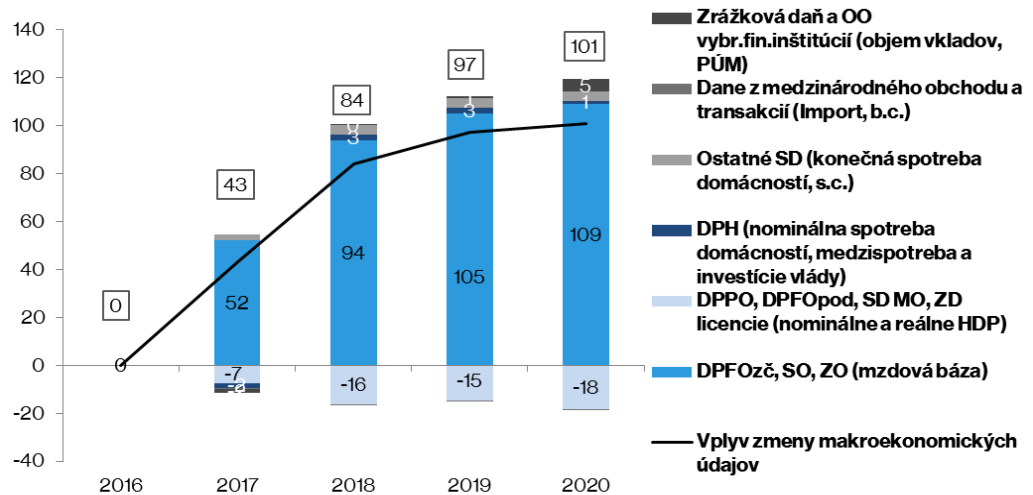
Vývoj ekonomiky zvyšuje daňové príjmy v celom horizonte prognózy (Graf 2). Za zlepšením príjmov z daní a odvodov stojí najmä pokračujúci rast trhu práce. Ten sa prelieva do rastúcej spotreby domácností, ktorá dosahuje najvyššiu dynamiku od roku 2008. Vplyv vyššej spotreby na DPH však v plnej miere kompenzuje nižšia vládna spotreba a očakávaný pomalší rast verejných investícií. Predpoklad rastu úrokových mier na konci horizontu prognózy sa prejavuje vo výnose zrážkovej dane.

¹ Ďalej len daňových príjmov.

² DPH a spotrebné dane.

³ Lepšie vyrovnanie korporátnej dane vo výške 62 mil. eur v roku 2016 ešte mierne kompenzuje negatívne vyúčtovanie osobitného odvodu z regulovaných odvetví. Akruál 2016 tak oproti júnovej prognóze aktualizujeme o 54 mil. eur.

Graf 2: Vplyv makroekonomickej prognózy na aktualizáciu odhadu daní⁴ (v mil. eur)

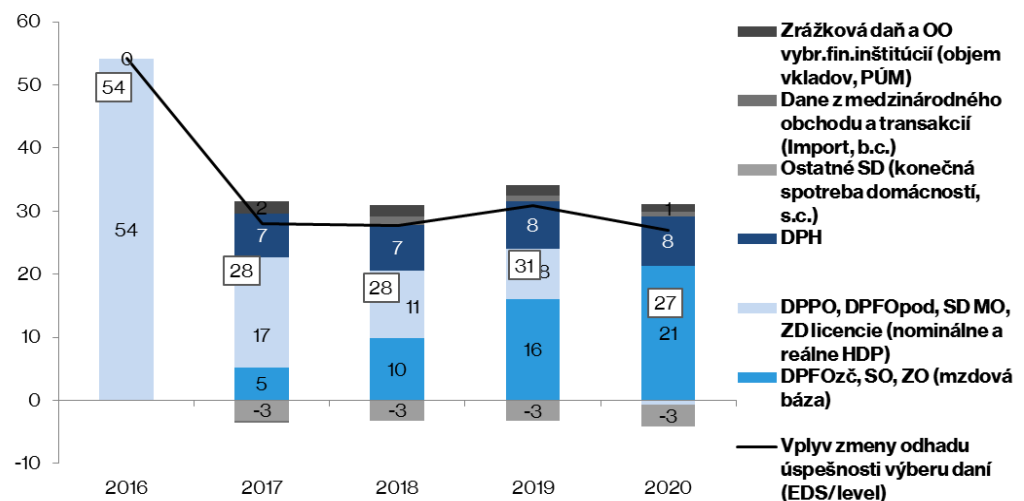

zdroj: IFP, UloziskoIFP

Prekvapenie vo vývoji firemnej dane

V porovnaní s júnom prispieva efektívna daňová sadzba (EDS) k septembrovej prognóze pozitívne (Graf 3). Úspešnosť výberu DPPO z predchádzajúcej prognózy reviduje nahor pozitívnejšie vyrovnanie veľkých daňových subjektov s odkladom daňových priznaní. Vplyv zvýšenej EDS u korporátnej dane v ďalších rokoch kompenzuje očakávaný prepád ziskovosti. Aktualizáciu výnosu DPH a spotrebnej dane z minerálneho oleja vysvetľuje rast úspešnosti ich výberu. Podobne ako pri odvodoch aj výnos DPFO zo závislej činnosti rástol za prvý polrok 2017 medziročne nad úrovňou mzdovej bázy⁵. Efektívna daňová sadzba u tejto dane z tohto dôvodu stúpa.

Graf 3: Vplyv zmeny odhadu úspešnosti výberu (EDS) na prognózu daní (v mil. eur)

zdroj: IFP, UloziskoIFP

Positívnejšie vyrovnanie dane pri korporáte

Zníženie aktuálneho výnosu korporátnej dane v roku 2016 o 285 mil. eur z júnovej prognózy dnes **korigujeme o 58 mil. eur nahor**. Vyššie než očakávané zúčtovanie daňovej povinnosti prinesú subjekty s odkladom daňového priznania do konca septembra 2017⁶.

⁴ Dane sú zaradené do jednotlivých kategórií podľa toho, ktorý makroekonomický agregát má na ne najvýraznejší vplyv. SD = spotrebné dane, DPFOpod = DPFO podnikanie, DPFOzč = DPFO závislá činnosť, SD MO = spotrebná daň z minerálnych olejov, SO = sociálne odvody, ZO = zdravotné odvody.

⁵ Previs rastu pri DPFO pripisujeme tzv. fiscal dragu, čo označuje rast nominálnych miezd nad úrovňou indexácie nezdaniteľných častí.

⁶ Ide o odhad daňovej povinnosti u veľkých daňových subjektov, ktoré ešte nepodalili daňové priznanie. Vychádzali sme z údajov účtovných závierok, ktoré dané subjekty zverejnili.

Vyšší akruálny výnos v roku 2016 neprenášame do ďalších rokov z dôvodu medziročného poklesu ziskovosti korporátneho sektora.⁷ Nižší rast makroekonomickej základne⁸ spolu s legislatívnou zmenou zvýšenia odpočtu výdavkov na vedu a výskum znižujú akruálny výnos korporátnej dane od roku 2018.

Tabuľka 1: Legislatíva zapracovaná v prognóze

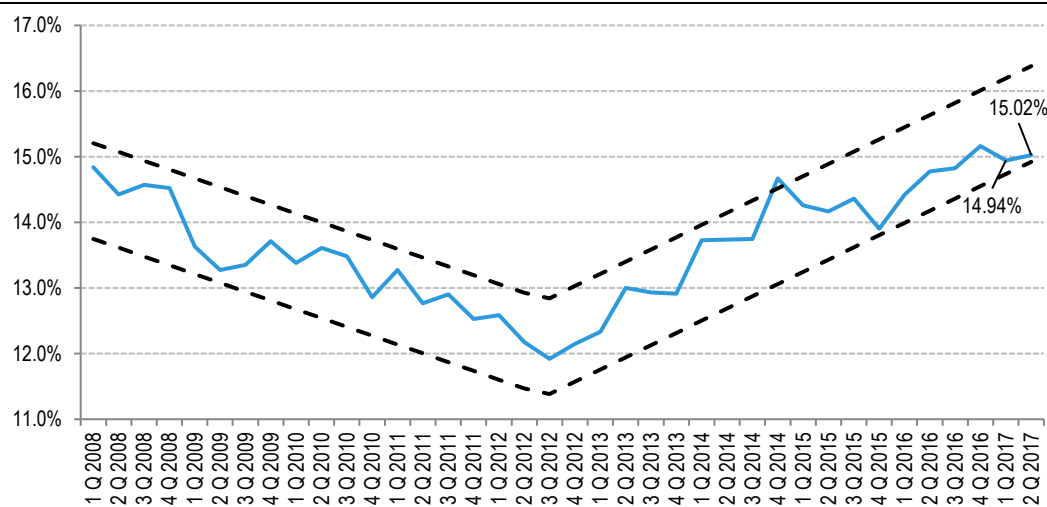
Opatrenie (v mil. eur)	ESA 2010		
	2018	2019	2020
Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov	-11	-14	-16
DPFO	-2	-2	-2
zavedenie daňového bonusu na hypotéky	0	0	0
zavedenie nezdaniteľnej časti základu dane na kúpeľníctvo	-2	-2	-2
DPPO	-9	-12	-14
zavedenie samostatného odpisovania technického zhodnotenia a opráv na budovách kúpeľov	0	-1	-1
zmena pri uplatňovaní superodpočtu výdavkov na vedu a výskum	-9	-11	-13
Zákon č. 98/2004 Z. z. o spotrebnej dani z minerálneho oleja	-1	0	0
SD MO	-1	0	0
Zákon č. 222/2004 Z. z. o DPH	0	0	0
Humanitárna pomoc oslobodená od DPH	0	0	0
Zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti	15	15	15
Odvodovo odpočítateľná položka - aktualizácia legislatívy	15	15	15
SPOLU	3	1	-1

zdroj: IFP, UloziskoIFP

Úspešnosť výberu DPH na rastúcom trende

Úspešnosť výberu DPH opäť rastie. Po miernom útlme v prvom štvrtroku, efektívna sadza DPH vzrástla. Pozitívny impulz z vyššej úspešnosti výberu a spotreby domácností je tlmený nižšími investíciami a medzispotrebou vlády v druhej polovici roka 2017. Prognóza na roky 2018 až 2020 predpokladá udržanie úspešnosti výberu dane na úrovni odhadu roku 2017, ktorý zodpovedá posledným dvom známym kvartálom (Graf 4).⁹

Graf 4: Efektívna daňová sadzba DPH (%)

zdroj: IFP, UloziskoIFP

⁷ Štatistický úrad Slovenskej republiky reportoval medziročný pokles ziskovosti za prvý polrok 2017 o -11,7 %. Odhadovaný sezónne očistený vývoj ziskovosti za celý rok 2017 dosahuje -9,4 %.

⁸ Hrubý domáci produkt očistený o kompenzácie zamestnancov.

⁹ V prípade rastúcej úspešnosti DPH predpokladáme jej vývoj na horizonte prognózy v súlade s priemerom EDS za posledné dva kvartály, naopak v prípade poklesu na úrovni EDS posledného kvartálu.

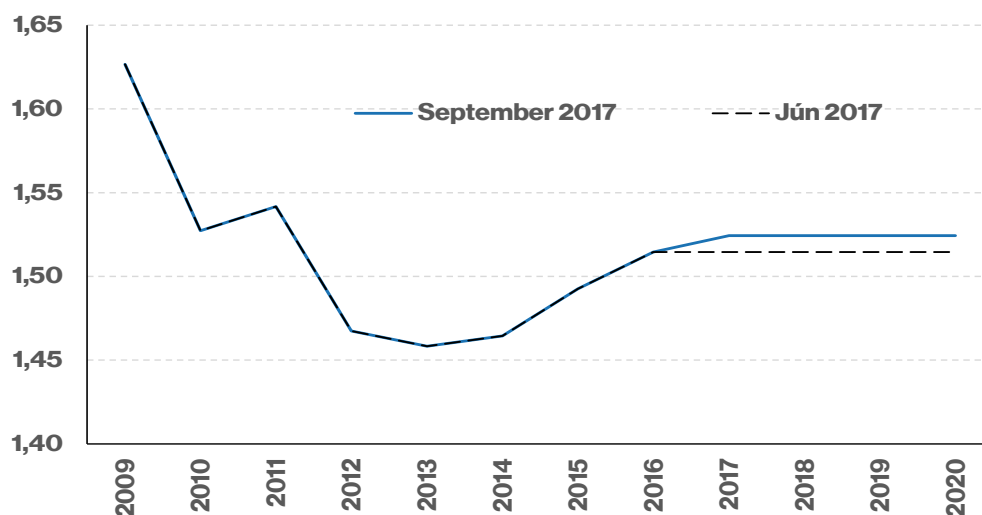
Odvody rastú aj naďalej nad očakávania

Sociálne a zdravotné odvody sa v druhom štvrtroku 2017 vyvíjali pozitívnejšie než by indikoval vývoj mzdovej bázy.¹⁰ Ekonomická literatúra predpokladá súlad medzi rastom mzdovej bázy a celkového výnosu z odvodov.¹¹ Aplikácia uvedeného predpokladu, by však v súvislosti s lepším priebežným vývojom plnenia odvodov spôsobila podhodnotenie ich prognózy za celý rok. Preto do zvyšku roka 2017 predpokladáme a ponechávame mierny previs vývoja odvodov nad rastom mzdovej bázy. V rokoch 2018 až 2020 uvažujeme, že odvody porastú v súlade s vývojom mzdovej bázy. V kontexte vývoja posledných rokov predstavujú príjmy z odvodov dodatočné pozitívne riziko prognózy.

Rastúca spotreba pohonných hmôt zvyšuje výnos spotrebnej dane

Očakávania z júna sa v prípade odhadu výnosu spotrebnej dane z minerálneho oleja naplnili, čo sa pretavilo do rastúcej efektívnej daňovej sadzby v roku 2017 (Graf 5). Jej vývoj do značnej miery ovplyvňuje aj nedokonalá báza, ktorá nedokáže kopírovať skutočný vývoj spotreby pohonných hmôt. Prognóza na ďalšie roky reaguje prakticky iba na aktualizáciu odhadu makroekonomickej základne (HDP), keďže predpokladáme podobný rast spotreby pohonných hmôt ako rast slovenskej ekonomiky. Ostatné spotrebné dane sa vyvíjajú približne v súlade s júnovým odhadom.

Graf 5: Spotrebná daň z minerálnych olejov, vývoj EDS (v %)

zdroj: IFP, UložiskoIFP

Len minimálne implikácie novej prognózy oproti schválenému rozpočtu

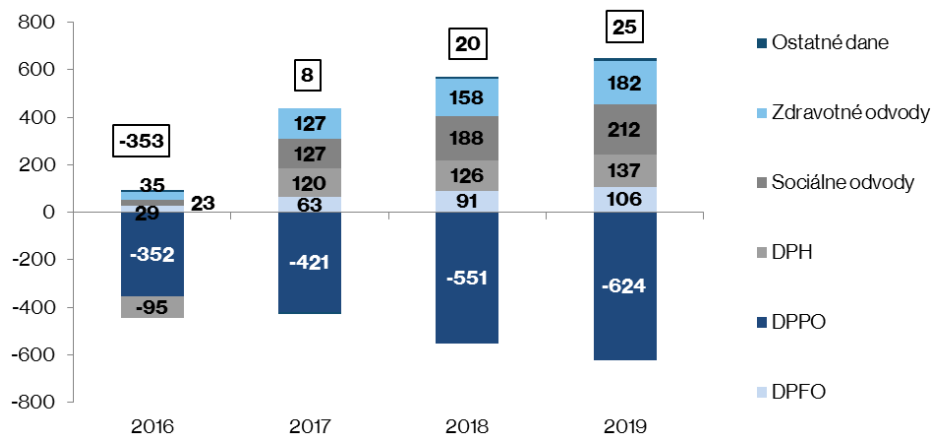
Aktuálna prognóza Výboru predstavuje oproti schválenému rozpočtu len kozmetickú úpravu daňovo-odvodových príjmov. Pri pohľade do štruktúry aktualizácie daňovo-odvodových príjmov je navyše vidieť markantné rozdiely (Graf 6). Výrazným negatívnym prekvapením oproti rozpočtu je plnenie korporátnej dane, ktorého prekvapujúci vývoj v roku 2016 štrukturálne zasiahol aj do aktualizácie na celom horizonte prognózy. Zvyšné daňové príjmy sa vyvíjajú pozitívne, pričom značne priaznivý vývoj v porovnaní s rozpočtom sledujeme u odvodových príjmov a daní z príjmu fyzických osôb z lepšieho trhu práce.

¹⁰ Makroekonomická základňa pre prognózu odvodov a DPFO je mzdová báza. Tá je rátnaná ako súčin počtu registrovaných zamestnaných a objemu miezd. Viac v manuáli IFP <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=8958>.

¹¹ Viac v Boxe 1 komentára <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=10738>.

Graf 6: Zmena prognózy daňovo-odvodových príjmov oproti schválenému rozpočtu (v mil. eur)

zdroj: IFP, UloziskoIFP

Ministerstvo financií SR v súlade s ústavným zákonom o rozpočtovej zodpovednosti aktualizovalo a zverejňuje prognózy daňových a odvodových príjmov. Tieto prognózy boli prerokované na zasadnutí **Výboru pre daňové prognózy (VpDP) 21. septembra 2017**. KRRZ, NBS, Infostat, SISP, ČSOB, Tatrabanka a UniCreditBank označili prognózu za realistickú.

BOX 1: Nahradenie štátneho príspevku pre mladých daňovým bonusom

Jednou z legislatívnych zmien je zavedenie **daňového bonusu na zaplatené úroky z hypotéky¹², ktorý postupne nahradí existujúci inštitút štátnej podpory pre mladých** vo forme príspevku zo štátneho rozpočtu (ďalej len ŠPM).

Hlavným motívom transformácie ŠPM na daňový bonus je **zaviesť do podpory bývania pre mladých transparentnosť a zaručiť adresnosť v podobe zabezpečenia trhových podmienok** v tomto segmente. Rôzne spôsoby výpočtu a účtovania ŠPM mali za dôsledok zbytočné predrazenie úveru vybraným klientom. Banka mala v súčasnom systéme motiváciu umelo navyšovať úrokové sadzby. V prípade, že uvažovala s poskytnutím štátneho príspevku do úverových podmienok mohla finálne premietnuť iba časť zníženia úroku poskytovaného štátom. Umelé navyšovanie sadzieb tak v praxi mohlo viesť k nepriamemu dotovaniu bánk na úkor klientov. Konečným príjemcom ŠPM bola banka a nie klient, ktorý mohol v skutočnosti na úrokoch zaplatiť čiastku identickú ako bez existencie ŠPM.

Novelizovaný systém v podobe daňového bonusu nemení podmienky získania podpory a ruší závislosť príspevku na banke. Do veľkej miery vylučuje z procesu banky, ktoré mohli na špecifickom produkte netransparentne podnikat¹³, čo by po novom malo garantovať získanie trhovej úrokovej miery pre klienta spolu s podporou štátu. Výška príspevku sa môže líšiť, ale **reálna úspora nákladov na úver u poberateľa môže oproti súčasnosti narásť**, keďže klient nebude vystavený riziku vyššieho úrokového zaťaženia bankou. Porovnanie súčasného systému ŠPM a nového spôsobu poukazuje, že **celková zmena výšky priemerného príspevku bude minimálna** (Graf 7). Daňový bonus ako nástroj

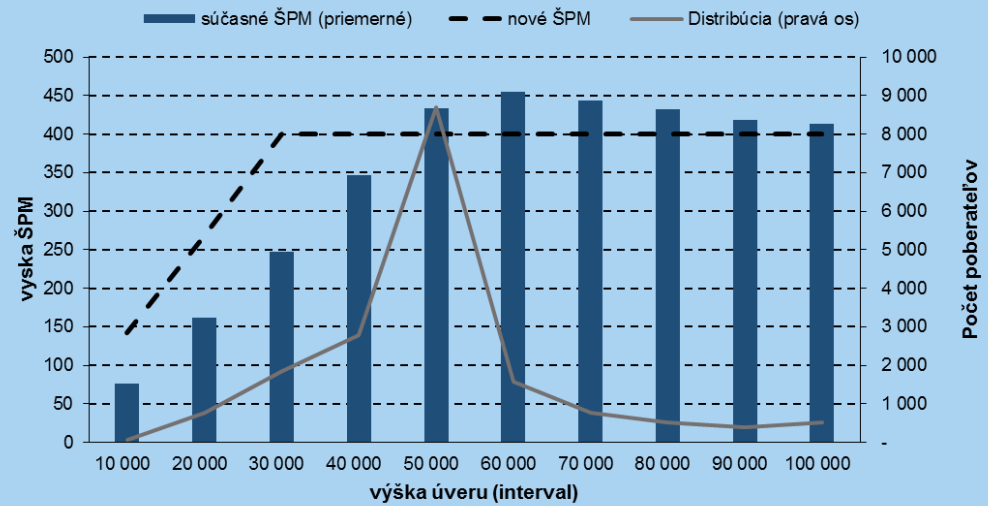
¹² Opatrenie nemá akruálny vplyv na daňové príjmy v metodike ESA2010. Bude mať, ale vplyv na hotovostné príjmy DPFO.

¹³ Zistili sme, že distribúcia výšky vyplateného príspevku pre pomerne homogénnu skupinu poberateľov (identická výška úveru aj čas, kedy začali poberať príspevok) je pomerne široká. Dochádzalo tak k horizontálnej nespravodlivosti v spôsobe pripisovania príspevku a prisúdeniu výrazne diferencovanej úrokovej sadzby pre relatívne homogénnu skupinu poberateľov.

daňovej politiky zároveň umožňuje získať podporu aj v prípade, že klient dosahuje nízky alebo nulový príjem.¹⁴ Do budúcnosti je možné zvážiť potenciálnu automatickú indexáciu bonusu v prípade zvyšovania úrokových sadzieb na trhu.

Graf 7: Porovnanie súčasného a nového priemerného ŠPM (v eur); distribúcia podľa výšky úveru

Zdroj: Datacenterum, IFP, [UloziskoIFP](#)

Viac o daňových prognózach ako aj podkladové materiály je možné nájsť na [stránke IFP](#) v časti Ekonomické prognózy ⇒ [daňové prognózy](#).

Detailné údaje o vývoji jednotlivých daňových príjmov na horizonte prognózy ako aj rozbitie príspevkov jednotlivých faktorov k aktualizácii prognózy, či podkladové údaje k jednotlivým dátam v komentári sú k dispozícii na [UloziskoIFP](#).

Materiál prezentuje názory autora a Inštitútu finančnej politiky, ktoré nemusia nevyhnutne odzrkadľovať oficiálne názory Ministerstva financií SR. Cieľom publikovania komentárov Inštitútu finančnej politiky (IFP) je podnecovať a zlepšovať odbornú a verejnú diskusiu na aktuálne ekonomické témy. Citácie textu by sa preto mali odkazovať na IFP (a nie MF SR), ako autora týchto názorov.

¹⁴ Daňový bonus znižuje samotnú výšku zaplatenej a v prípade negatívneho rozdielu je daňovníkovi vyplatený v podobe hotovostnej dávky. V porovnaní s nezdaniteľnou časťou základu dane je tak oveľa výhodnejší z pohľadu daňovníka.